

Dr hab. ANNA JURKOWSKA-ZEIDLER, prof. UG
Katedra Prawa Finansowego
Wydział Prawa i Administracji
Uniwersytet Gdański

Gdańsk, 27 czerwca 2017 r.

RECENZJA ROZPRAWY DOKTORSKIEJ

mgra Pawła Szczęśniaka nt. „Środki przymusowej restrukturyzacji banku
w polskim porządku prawnym”,
Lublin 2017, ss. 267, promotor: prof. dr hab. Antoni Hanusz

Zgodnie z art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (tekst jedn. Dz.U. z 2016 r., poz. 882 ze zm.) rozprawa doktorska, przygotowywana pod opieką promotora, powinna stanowić oryginalne rozwiązanie problemu naukowego oraz wykazywać ogólną wiedzę teoretyczną kandydata w danej dyscyplinie naukowej, a także umiejętność samodzielnego prowadzenia pracy naukowej. Już w pierwszych słowach recenzji mogę jednoznacznie stwierdzić, że ustawowe wymogi zostały w pełni zrealizowane w rozprawie doktorskiej pt. „Środki przymusowej restrukturyzacji banku w polskim porządku prawnym”, napisanej przez mgra Pawła Szczęśniaka. Przemawiają za tym następujące spostrzeżenia i oceny.

I. Wybór tematu rozprawy

Przedstawiona do oceny rozprawa doktorska poświęcona jest środkom przymusowej restrukturyzacji banku w krajowym systemie prawnym w ramach nowej konstrukcji zarządzania kryzysowego na rynku finansowym Unii Europejskiej. Dotychczas tematyka ta nie była przedmiotem tak szerokiej analizy w polskiej nauce prawa, dlatego uznać należy, że temat dysertacji jest trafnie dobrany.

Globalny kryzys finansowy ujawnił słabości w istniejącej architekturze finansowej Unii Europejskiej. Na rynku bankowym UE dominujący udział w aktywach (prawie 2/3) mają duże międzynarodowe banki. Ich znacząca działalność transgraniczna sprawia, że stają się one za duże w relacji do możliwości finansowych budżetów krajów, w których mają swoją siedzibę i jednocześnie mogą być postrzegane jako zbyt duże by upaść (*too big to fail*). Koszty zaangażowania państw w ratowanie banków podczas ostatniego kryzysu finansowego okazały się bardzo wysokie, co okazało się dramatycznie niekorzystne dla stanu finansów publicznych. Zaistniała zatem potrzeba fundamentalnych zmian w sieci bezpieczeństwa finansowego w kierunku

stworzenia efektywnych instrumentów prawnych umożliwiających restrukturyzację oraz likwidację banków, bez konieczności angażowania środków publicznych i obciążania podatników. Proces restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji banków określa się w skrócie anglojęzycznym terminem *resolution*, co oznacza restrukturyzację banku przez uprawniony organ, przy wykorzystaniu instrumentów postępowania naprawczego, w celu zapewnienia ciągłości jego najważniejszych funkcji, zachowania stabilności finansowej i przywrócenia rentowności całości lub części tej instytucji. *Resolution* to ważny logiczny element dopełniający nową architekturę systemu bankowego zbudowaną na jednolitym rynku UE w odpowiedzi na globalny kryzys finansowy.

W ramach nowych regulacji Unii Europejskiej w obszarze zarządzania kryzysowego wzmacnia się lub tworzy silne regulacyjnie i kapitałowo zdolne do szybkiej interwencji instytucje *resolution*, co wymaga także przedefiniowania roli systemów gwarantowania depozytów w sieci bezpieczeństwa finansowego. Nowe instrumenty przymusowej restrukturyzacji banków są niejako substytucyjne wobec klasycznej funkcji *pay box* pełnionej przez systemy gwarantowania depozytów. Z tego względu wybór tematu dysertacji należy uznać za niezwykle trafny, a samą pracę za aktualną, ważną i potrzebną z uwagi na niezbędną ciągłość doskonalenia europejskiego i polskiego ustawodawstwa w obszarze prawa rynku finansowego.

Rozmiary rynków finansowych i skala dokonywanych na nich transakcji powodują, że problemy finansowe banków oraz w konsekwencji ich upadłości albo ratowanie ze środków publicznych mają swoje doniosłe konsekwencje dla stabilności finansowej, bo mogą generować ryzyka systemowe zakłócające prawidłowe działanie systemu finansowego, który stanowi podstawę gospodarki. Stąd też, w ramach systemowego podejścia do regulacji europejskiego rynku finansowego, którego istotą jest zwiększenie jego bezpieczeństwa i zapewnienie wysokiego poziomu ochrony jego uczestników, zbudowanie nowych ram *resolution* przenoszących koszty finansowania kryzysu finansowego z podatników na akcjonariuszy i udziałowców oraz wierzycieli banków stało się istotnym wyzwaniem dla regulatorów rynków finansowych, zarówno na poziomie krajowym, europejskim jak i międzynarodowym. W tym znaczeniu podjęta przez Autora problematyka stanowi zagadnienie o istotnym znaczeniu dla bezpieczeństwa i stabilności krajowego systemu finansowego.

Tytuł rozprawy doktorskiej jest sformułowany w sposób zwarty i komunikatywny oraz prawidłowo oddaje treść merytoryczną jej rozdziałów.

II. Cel rozprawy, tezy i metody badawcze

Celem dysertacji, wskazanym przez Autora we Wstępie (s.14) jest opisanie normatywnej konstrukcji prawnej poszczególnych środków przymusowej restrukturyzacji banku i zagadnień prawnych z tym związanych. Ze względów

metodologicznych byłoby bardziej poprawnie gdyby Autor pracy jako cel wskazał analizę konstrukcji prawnej środków przymusowej restrukturyzacji a nie jedynie ich opisanie, szczególnie, że takiej właśnie analizy w pracy dokonał. Słusznie uznaje Autor, że środki przymusowej restrukturyzacji są metodą ochrony dobra wspólnego w postaci stabilności systemu finansowego oraz bezpieczeństwa finansów publicznych (s. 9).

Tezą główną pracy jest stwierdzenie, że środki przymusowej restrukturyzacji stanowią spójny, wzajemnie uzupełniający się system środków prawnych, pozwalających na przeprowadzenie reorganizacji banku krajowego bez konieczności wydatkowania na ten cel środków publicznych. Dla metodologicznej konstrukcji rozprawy byłoby z korzyścią gdyby Autor sformułował dodatkowo we Wstępie szczegółowe zagadnienia lub pytania badawcze, wtedy byłoby łatwiej wskazać na całościowy zakres tematyki badawczej wyznaczonej przez cel dysertacji oraz uzasadnić logiczne powiązanie rozważanych w kolejnych rozdziałach treści z tezą rozprawy i osiągniętymi konkluzjami.

Należy w kontekście sformułowanej przez Autora tezy podkreślić, że w obszarze zarządzania kryzysowego na poziomie Unii Europejskiej, poprzez przyjęcie dyrektywy 2014/59/UE (*Bank Recovery and Resolution Directive*, BRRD), dokonano ujednoczenia przepisów prawnych w ramach jednolitego zbioru przepisów (*single rulebook*) dla wszystkich 28 państw członkowskich. Dyrektywa ta ustanowiła zharmonizowane ramy prawne *resolution* w krajach członkowskich UE, w tym wspólne zasady podziału kosztów i strat, wspólne instrumenty restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji banków będących na progu upadłości lub zagrożonych upadłością, oraz określiła uprawnienia krajowych organów wszystkich państw członkowskich w zakresie prowadzenia restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji. Ramy te mają umożliwić państwom członkowskim ochronę podatników poprzez podejmowanie działań w przypadku kryzysów bankowych w bardziej odpowiednim czasie i w sposób bardziej uporządkowany.

Po uchwaleniu dyrektywy BRRD większość państw ją implementowała, ale każde w nieco inny sposób, pomimo tego, że jest to dyrektywa maksymalnej harmonizacji. Na przykład w różnych krajach w różny sposób ustalono kolejność instrumentów dłużnych w jakiej będą przeznaczone na pokrycie strat banku. Rodzi to swoistą niepewność prawną dla inwestujących w obligacje bankowe. W Polsce implementacji dyrektywy BRRD dokonano ustawą z dnia 10 czerwca 2016 r. o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym, systemie gwarantowania depozytów oraz przymusowej restrukturyzacji (Dz. U. z 2016 r. , poz. 996). Dobrze, że Autor nie przyjmuje bezkrytycznie terminologii przyjętej przez polskiego ustawodawcę słusznie uznając, że implementacja nie polega na dosłownym tłumaczeniu, lecz dostosowaniu przepisów prawa krajowego do celu założonego w dyrektywie (s.80).

Zdaniem Autora ta nowa ustawa ustanawiająca nowe ramy prawne dla przymusowej restrukturyzacji banków jest elementem zapewnienia bezpieczeństwa narodowego w rozumieniu ustawy o zarządzaniu kryzysowym (s. 14). W mojej ocenie ustawa z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym. (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 209) zdecydowanie nie odnosi się wprost do zarządzania kryzysowego w systemie finansowym. To bowiem stanowi zakres przedmiotowy ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nadzorze makroostrożnościowym nad systemem finansowym i zarządzaniu kryzysowym w systemie finansowym (Dz. U. z 2015 r., poz. 1513 ze zm.) a tej ustawy w powyższym kontekście Autor nie analizuje.

Autor posługuje się w znaczącej mierze pracy analizą dogmatyczną. Przy badaniu prawidłowości implementacji dyrektywy BRRD do krajowego porządku prawnego nieprawidłowo nazywa to metodą prawnoporównawczą, poruszamy się bowiem w obszarze zintegrowanego porządku prawnego a nie odmiennych systemów prawnych. W tym znaczeniu potrzebne dla lepszego zrozumienia tematyki dysertacji i jej systemowego ujęcia byłoby wskazanie przez Autora na kluczowe problemy z implementacją dyrektywy BRRD do krajowego porządku prawnego, co warunkuje przecież jej efektywne stosowanie (liczne były w tym obszarze opinie i analizy prawne instytucji zaangażowanych w krajową sieć bezpieczeństwa finansowego).

III. Treść i konstrukcja rozprawy

Przyjęty przez Autora układ dysertacji odznacza się spójnością i logicznie uzasadnionym układem rozdziałów, stanowiących konsekwentne rozwinięcie przyjętego we Wstępie celu badawczego. To co bowiem składa się na treść rozprawy stanowi kolejno przedmiot rozważań ujętych w pięciu rozdziałach; są to: I. Istota i fazy przymusowej restrukturyzacji banku, II. Przejęcie banku w restrukturyzacji jako środek prawny przymusowej restrukturyzacji, III. Instytucja pomostowa jako środek prawny przymusowej restrukturyzacji, IV. Umorzenie lub konwersja zobowiązań banku w restrukturyzacji jako środek prawny przymusowej restrukturyzacji, V. Wydzielenie praw majątkowych banku w restrukturyzacji lub instytucji pomostowej jako środek prawny przymusowej restrukturyzacji. Kolejność tych rozdziałów odzwierciedla systematykę ustawy o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym. Wnioski końcowe są zestawione osobno w Zakończeniu rozprawy.

Autor, prezentując treści rozważań w każdym z rozdziałów, w ramach uwag wstępnych oraz podsumowania, formułował problemy badawcze oraz wnioski odnoszące się bezpośrednio do przedstawianych zagadnień. Takie ujęcie sprzyja niewątpliwie większej przejrzystości rozważań oraz spójności argumentacji i dowodzi utrzymania przez Autora wysokiego poziomu dyscypliny w prowadzonych badaniach nad wieloma zróżnicowanymi i trudnymi problemami .

IV. Ogólna ocena merytoryczna treści rozprawy

Jednoznacznie uznać należy, że recenzowana rozprawa doktorska ma oryginalny charakter oraz dotyczy zagadnień niezwykle aktualnych i doniosłych z punktu widzenia funkcjonowania rynku finansowego i jego bezpieczeństwa.

Autor skutecznie podejmuje próbę kompleksowego przedstawienia instrumentów przymusowej restrukturyzacji w krajowym porządku prawnym. Stąd też uznać należy, że cele rozprawy określone w jej Wstępie zostały w pełni zrealizowane. Umiejętne sformułowane cel i teza rozprawy, zastosowane metody oraz prawidłowy dobór literatury i źródeł normatywnych umożliwiły weryfikację postawionej przez Autora tezy głównej rozprawy oraz sformułowanie przez Niego trafnych wniosków i ocen a także postulatów *de lege ferenda*.

Kompleksowe podejście do analizowania regulacji prawnych kształtujących środki przymusowej restrukturyzacji banków umożliwiło Autorowi zaprezentowanie istotnych zagadnień o charakterze dogmatyczno- prawnym w zakresie tej tematyki. Regulacje krajowe składające się na katalog środków przymusowej restrukturyzacji banków przedstawione zostały wszechstronnie, analitycznie i wnikliwie. Stąd też uznać należy, że recenzowana dysertacja stanowi w pełni udane przedsięwzięcie naukowe i świadczy o wysokich umiejętnościach badawczych jej Autora.

Rozważania zawarte w poszczególnych rozdziałach dysertacji są jasne i przekonujące. Autor posługuje się komunikatywnym i zrozumiałym językiem, ma bardzo dobrze opanowany warsztat pisarski oraz umiejętnie odwołuje się i korzysta z obszernej literatury przedmiotu oraz materiałów źródłowych. Świadczy to o dojrzałości naukowej Autora i Jego predyspozycji do samodzielnej pracy naukowej.

Zaufanie deponentów i inwestorów do rynku finansowego zmniejszyło się na skutek niedawnego kryzysu finansowego i nadszarpniętej reputacji instytucji finansowych. Przy tym asymetria w ponoszeniu ryzyka jest niejako wpisana w istotę rynku finansowego, dlatego wymaga on regulacyjnej i nadzorczej interwencji państwa. Doniosłym wyzwaniem dla regulatorów rynku finansowego staje się w tym zakresie znajdowanie rozwiązań stanowiących kompromis między interesem instytucji finansowych działających w celu osiągnięcia zysku, interesem indywidualnym deponentów i inwestorów oraz w końcu dobrem publicznym, jakim jest zapewnienie stabilności finansowej i bezpieczeństwa środków powierzonych instytucjom finansowym – w sferze ich ochrony. Aktualne jest w kontekście tematyki pracy generalne pytanie o efektywność ustanawianych regulacji prawnych w zakresie sieci bezpieczeństwa finansowego obejmujących nowe ramy nadzoru oraz zarządzania kryzysowego, w tym restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji banków.

Przyjmując takie ujęcie zabrakło w pracy przedstawienia choćby skrótowego jak – wykorzystując doświadczenia kryzysów finansowych - dany instrument przymusowej restrukturyzacji banku wykorzystany został w zarządzaniu kryzysowym oraz jakie w praktyce wiążą się z nim korzyści a jakie niesie zagrożenia. Wiele jest na rynku europejskim takich ciekawych *case studies*, obrazujących konsekwencje wykorzystania środków przymusowej restrukturyzacji. Z pewnością przez analizę takich przypadków praca zyskałaby dodatkowy wymiar poznawczy.

Mimo, iż Autor wyraźnie wyłącza z zakresu swojej analizy finansowanie systemu przymusowej restrukturyzacji, w postanowionej w pracy tezie uznaje jednak, że środki przymusowej restrukturyzacji pozwalają na przeprowadzenie reorganizacji banku bez konieczności wykorzystania środków publicznych. We wnioskach, jak rozumiem, pozytywnie weryfikując tą tezę stwierdza, że środki prawne przymusowej restrukturyzacji banku w polskim porządku prawnym spełniają oczekiwania ustawodawcy (s. 233). Nie wyjaśnia jednak jakie „oczekiwania” ma na myśli. Bo jeżeli tym oczekiwaniem ustawodawcy jest prawidłowa implementacja dyrektywy BRRD instrumentów przymusowej restrukturyzacji banków do krajowego porządku prawnego, to Autor systemowo do tej kwestii się nie odnosi. Musiałby bowiem wtedy analizować czy ich katalog w ustawie o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym jest adekwatny do struktury i poziomu rozwoju krajowego rynku finansowego. Jeżeli z kolei oczekiwaniem ustawodawcy ma być spełnienie celów regulacji czyli przerwanie niekorzystnej relacji pomiędzy finansami publicznymi a kosztami ponoszenia upadłości banków i tym samym ochrona stabilności finansowej to wskazać należy, że słabością nowych ram prawnych *resolution* - nie tylko w Polsce ale także tych tworzonych na poziomie europejskim - jest to, że nie gwarantują one całkowicie, że podatnicy nigdy już nie poniosą kosztów ratowania banków bądź wypłaty gwarantowanych depozytów. Nie da się także zagwarantować dostępności funduszy niezbędnych do przeprowadzenia postępowania restrukturyzacyjnego. Dlatego też, polski ustawodawca za podstawową procedurę w przypadku, gdy bank jest niewypłacalny, uznaje zwykłą upadłość. Do przymusowej restrukturyzacji dochodzi zaś wtedy, gdy bank jest zagrożony upadłością, brak pozytywnych efektów naprawczych, i jest spełnione kryterium interesu publicznego.

V. Ocena szczegółowa treści rozprawy

Pierwszy rozdział dysertacji ma przede wszystkim charakter teoretyczny i spełnia rolę obszernego wprowadzenia do zasadniczych rozważań wyznaczonych jej celem. Autor przedstawia w nim istotę i fazy przymusowej restrukturyzacji banku.

Niezwykle ważne dla podjętego celu pracy i weryfikacji przyjętej tezy są rozważania Autora dotyczące podstawowych cech konstrukcyjnych przymusowej restrukturyzacji (s. 19).

Bardzo interesujące są rozważania Autora na temat wzajemnego stosunku przymusowej restrukturyzacji i spełnienia warunku koniecznego do wypłaty środków objętych ochroną gwarancyjną (s. 24).

Autor trafnie charakteryzuje status prawny Bankowego Funduszu Gwarancyjnego jako organu przymusowej restrukturyzacji (s. 29). Słusznie przy tym uznaje, że cele przymusowej restrukturyzacji są najistotniejszym czynnikiem kształtującym proces podejmowania decyzji przez BFG (s.75).

W rozdziale tym Autor przyjmuje (s. 77), że plany przymusowej restrukturyzacji stanowią element zapewnienia bezpieczeństwa narodowego w rozumieniu ustawy o zarządzaniu kryzysowym. Ciekawe jak Autor sytuuje te plany w obszarze regulacji ustawy o nadzorze makroostrożnościowym nad systemem finansowym i zarządzaniu kryzysowym w systemie finansowym?

W drugim rozdziale, w rozważaniach dotyczących przejęcia banku w restrukturyzacji, Autor przedstawia szczegółowo charakter prawny tej instytucji oraz cele i okoliczności uzasadniające jej zastosowanie. Słusznie ocenia, że przejęcie banku w restrukturyzacji, nawet przy finansowym wsparciu ze strony BFG, może stanowić korzystniejsze rozwiązanie niż upadłość banku wiążąca się z obowiązkiem wypłaty gwarantowanych depozytów (s.114).

Trzeci rozdział recenzowanej dysertacji poświęcony jest instytucji pomostowej jako środkowi przymusowej restrukturyzacji, co stanowi alternatywę wobec przejęcia banku w restrukturyzacji .

Autor poddaje analizie problematykę tworzenia instytucji pomostowej, zakres jej działalności oraz zakończenie działalności przez instytucję pomostową. Uznaje on, że regulacje prawne normujące funkcjonowanie instytucji pomostowej, jako banku o szczególnym statusie prawnym, stanowią *lex specialis* w stosunku do przepisów ustawy Prawo bankowe, tym samym tworzą specyficzny reżim prawny (s.139). Takie ujęcie nie budzi zastrzeżeń.

Doniosłe znaczenie dla weryfikacji tezy postawionej w pracy mają poczynione w rozdziale czwartym rozważania na temat umorzenia lub konwersji zobowiązań banku w restrukturyzacji (*bail-in*) jako podstawowego źródła finansowania strat banku. Zgodnie bowiem z nowym reżimem *resolution* w pokrywaniu strat mają uczestniczyć w pierwszej kolejności właściciele i niezabezpieczeni wierzyciele. Zakłada się, że dzięki wykorzystaniu tego środka wyeliminuje się bądź przynajmniej znacznie ograniczy, konieczność angażowania środków publicznych (*bail-in* zastępuje tzw. *bail-out* czyli ratowanie banków przez podatników). Dlatego też konieczne jest zapewnienie odpowiedniej zdolności banku do absorpcji strat poprzez utrzymywanie wymaganego poziomu kwalifikowanych zobowiązań podlegających konwersji. Istotną kwestią jest, że w celu stosowania *bail-in* banki będą musiały spełniać minimalny wymóg w zakresie funduszy własnych i zobowiązań kwalifikowanych (*minimum requirement for own funds and eligible liabilities*, MREL). Jest to obecnie istotny problem dla polskich banków bowiem nie wiadomo czy banki zdołają przekonać inwestorów do zakupu instrumentów kapitałowych z ryzykiem utraty części kapitału.

W tym kontekście zdecydowanie więcej uwagi powinien poświęcić Autor zagrożeniom systemowym, które niesie ze sobą użycie środka umorzenia lub konwersji długu, a jest to mianowicie: ryzyko zarażenia innych instytucji i rynków kryzysem (*contagion effect*), ryzyko obciążenia kosztami inwestorów detalicznych, nierozwinięty rynek dłużnych instrumentów bankowych.

Gdyby Autor poszerzył swoje rozważania o choćby skrótkowe przedstawienie szczególnie ciekawych przypadków „użycia” opisywanych środków umorzenia lub konwersji zobowiązań w przymusowej restrukturyzacji banku stosowanych w innych państwach podczas globalnego kryzysu finansowego, to takie spojrzenie – z perspektywy doświadczeń międzynarodowych – umożliwiłoby należyte zrozumienie skomplikowania i doniostoci skutków opisywanych konstrukcji normatywnych. Taki pouczający przykład użycia instrumentu *bail-in* stanowi kryzys na Cyprze (Autor tylko o tym wzmiankuje w przypisie nr 940), gdzie obciążanie stratami zabezpieczonych depozytów, podważyło zaufanie deponentów, a tym samym spowodowało poważne negatywne konsekwencje dla stabilności finansowej. Szczególne konsekwencje rynkowe mogą wystąpić w warunkach kryzysu systemowego, co obrazuje z kolei przypadek banku SNS Reaal w Holandii, gdzie rząd nie zdecydował się na zastosowanie instrumentu *bail-in* wobec obligacji zwykłych gdyż spowodowałoby to panikę na rynku tego instrumentu, który jest głównym źródłem finansowania się holenderskich banków. W kontekście powyższych przykładów nie jest przekonujące stwierdzenie Autora, że umorzenie lub konwersja zobowiązań banku jako środek prawny przymusowej restrukturyzacji może stać się istotnym elementem zapewnienia bezpieczeństwa narodowego w rozumieniu ustawy o zarządzaniu kryzysowym.

Rozdział piąty dysertacji poświęcony jest wydzieleniu praw majątkowych banku w restrukturyzacji lub instytucji pomostowej. Konstrukcja tego środka przymusowej restrukturyzacji banku wskazuje na jego subsydiarny charakter wobec innych środków przymusowej restrukturyzacji (s. 208).

Wnioski końcowe stanowią całościowe zestawienie uogólnionych konkluzji oraz podsumowanie przeprowadzonych w dysertacji rozważań. Autor odnosi się w nich do najistotniejszych kwestii związanych z podjętym tematem. W odniesieniu do obecnego katalogu środków przymusowej restrukturyzacji banków Autor dokonuje ich typologii i pogrupowania, przekonująco wyraża swoje oceny i postuluje konkretne zmiany ustawodawcze. Słusznie podkreśla przy tym, że niejasne są kryteria wyboru środków przymusowej restrukturyzacji, a potrzeba realizacji interesu publicznego nie powinna stanowić jedynej podstawy rozstrzygnięć Bankowego Funduszu Gwarancyjnego w tym zakresie, nie zapewnia to bowiem dostatecznej ochrony samego banku w restrukturyzacji jak i jego akcjonariuszy oraz wierzycieli (s. 231). Zgadzam się w pełni z Autorem, że nowa rola BFG w *resolution* stanowić może przyczynę powstawania sporów kompetencyjnych z Komisją Nadzoru Finansowego,

dlatego też konieczne jest stworzenie mechanizmów rozstrzygających potencjalne konflikty (s.233).

Końcowa argumentacja Autora w obszarze konstrukcji środków przymusowej restrukturyzacji ma jednak w przeważającej części charakter dogmatyczny, a dla całościowego ujęcia podjętego tematu, zwłaszcza w zakończeniu dysertacji, uzasadnione byłoby także spojrzenie systemowe i funkcjonalne, takiego jakiego w istocie swojej wymaga prawo rynku finansowego. Nikt nie ma pewności, że czy nowe ramy restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji banków, w tym *bail-in*, są wystarczającymi odpowiedziami na wielkość europejskiego sektora bankowego i czy ramy te „wytrzymają” nie tylko upadek jednej instytucji ale kryzys o znaczeniu systemowym. Jak będzie wyglądało *resolution* w grupie bankowej gdzie możliwe będą kolizje na styku państw członkowskich strefy euro (unia bankowa) vs państwa spoza strefy euro? Jest to zdecydowanie problem efektywności także krajowych ram *resolution*. Należy mieć bowiem na uwadze, że duża część największych polskich banków to spółki zależne zagranicznych instytucji kredytowych. To wymaga współpracy transgranicznej nie tylko przy tworzeniu planów przymusowej restrukturyzacji ale także przy stosowaniu środków przymusowej restrukturyzacji.

VI. Dobór źródeł i strona formalna rozprawy

Rozprawa doktorska jest bardzo starannie zredagowana. Nie zawiera błędów ani sprzeczności, napisana jest poprawnym językiem polskim i bardzo precyzyjnym językiem prawniczym. Myśli są formułowane w sposób w pełni zrozumiały. Wyrażanie własnych opinii dotyczących obowiązujących regulacji prawnych a także formułowanie wobec nich uwag krytycznych stanowi rezultat bardzo dobrej znajomości tytułowej problematyki. Dowodzi to umiejętności wnikliwego spojrzenia na analizowane zagadnienia i wyciągania trafnych wniosków.

Praca jest doskonale przygotowana pod względem formalnym i edytorskim. Przy znacznej objętości można było znaleźć jedynie kilka tzw. literówek. Niemniej jednak Autor, nie ustrzegł się pewnych powtórek treści, co dotyczy ponownego odnoszenia się do powoływanych już pojęć (przypis nr 35, 36 i te same treści w przypisie nr 360, 361, 1005, 1006 nt. stosunku prawnoadministracyjnego; przypis 9, 1084 nt. ekonomizacji języka prawnego).

Rozprawa jest dobrze udokumentowana poglądami doktryny, umiejętnie dobranymi orzeczeniami oraz aktami prawnymi (31 wykorzystanych aktów prawnych, 429 pozycji literatury i piśmiennictwa, w tym polsko i angielskojęzycznego, 22 dokumenty (opinie, raporty, komunikaty), 3 orzeczenia). Zestawienia w bibliografii wskazują na znaczącą ilość wykorzystanych w pracy materiałów, stanowiąc jednocześnie cenną informację o źródłach przedstawianej problematyki. Niemniej jednak zauważyć należy, że Autor obszernie, nie zawsze jednak w sposób ściśle

powiązany z tematyką rozprawy, powołuje w przypisach źródła ogólnie i szeroko przedstawiające instytucje prawne takie jak *decyzja administracyjna* (przypis nr 33), *władztwo administracyjne* (przypis nr 38), *kolegialność organu administracji publicznej* (przypis nr 43), *administracja publiczna* (przypis nr 80,81), *kompetencja* (przypis nr 94), *dyskrecjonalność w stosowaniu prawa* (przypis nr 110), *klauzule generalne* (przypis 215,216,219), *czynny udział strony w postępowaniu* (przypis nr 245) *uznanie administracyjne* (przypis nr 236), *odpowiedzialność odszkodowawcza administracji publicznej* (przypis nr 268), *utracone korzyści* (przypis nr 273), *bezskuteczność czynności prawnych* (przypis nr 304), *koncentracja gospodarcza* (przypis nr 343), *odpłatność świadczeń* (przypis nr 375) itd. Takie ujęcie wydaje się jedynie zabiegiem nadmiernie rozbudowującym pozycje literatury wykorzystane w pracy bez konkretnego ich znaczenia dla prowadzonych rozważań i argumentacji Autora.

VII. Konkluzja

Przedłożona przez mgra Pawła Szczęśniaka rozprawa doktorska pt. „Środki przymusowej restrukturyzacji banku w polskim porządku prawnym” stanowi oryginalne rozwiązanie problemu naukowego, potwierdzając ogólną wiedzę teoretyczną Autora w zakresie prawa finansowego – prawa rynku finansowego oraz umiejętność samodzielnego prowadzenia przez Niego pracy naukowej. Tym samym odpowiada ona wymaganiom stawianym pracom doktorskim przewidzianym w art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (tekst jedn. Dz. U. z 2016 r., poz. 882, ze zm.) i stanowi podstawę do podjęcia dalszych stadiów postępowania w przewodzie doktorskim, zmierzających do nadania panu mgr Pawłowi Szczęśniakowi stopnia naukowego doktora nauk prawnych.

Dr hab. Anna Jurkowska-Zeidler, prof. UG